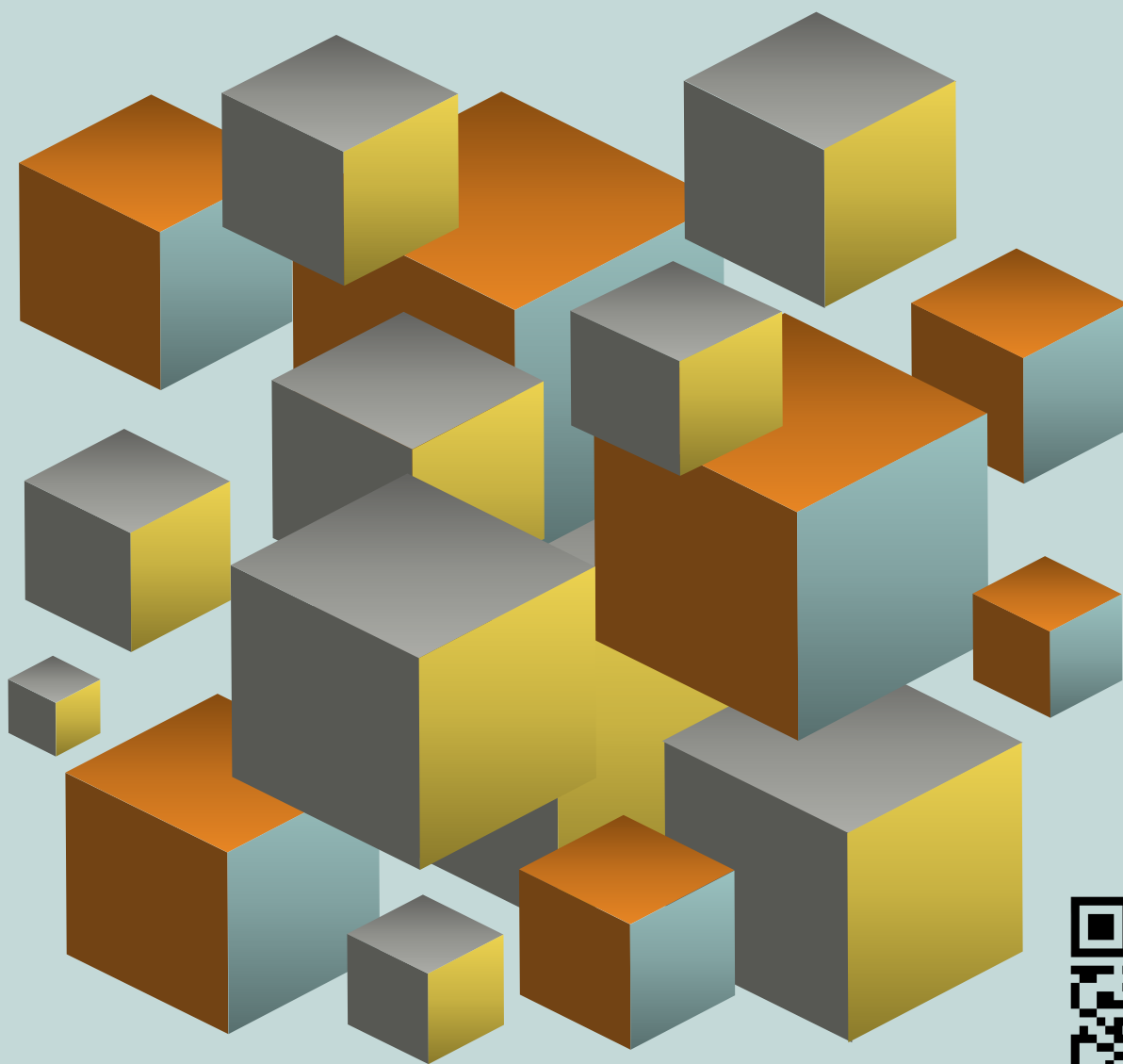

ИССЛЕДОВАНИЯ И ИННОВАЦИИ

ТАДҚИҚОТ ВА ИННОВАЦИЯЛАР

RESEARCH AND INNOVATIONS

1-СОН

ЯНВАРЬ, 2023

ISSN: 2181-4058
DOI Journal 10.56017/2181-4058

ТАДҚИҚОТ ВА ИННОВАЦИЯЛАР ЖУРНАЛИ

1-ЖИЛД, 1-СОН

ЖУРНАЛ ИССЛЕДОВАНИЯ И ИННОВАЦИИ
ТОМ-1, НОМЕР-1

JOURNAL OF RESEARCH AND INNOVATIONS
VOLUME-1, ISSUE-1

ТОШКЕНТ - 2023

ТАДҚИҚОТ ВА ИННОВАЦИЯЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ИССЛЕДОВАНИЯ И ИННОВАЦИИ | JOURNAL OF RESEARCH AND INNOVATIONS

№ 1 (2023) DOI <http://dx.doi.org/10.56017/2181-4058-2023-1>

Бош муҳаррир:

Салимов А. – архитектура фанлари доктори, профессор

Масъул муҳаррир:

Кадиров К. – филология фанлари номзоди, доцент

Таҳририят аъзолари:

Камалова Д. Э. – филология фанлари бўйича фалсафа доктори
Муҳибова У. – филология фанлари доктори, профессор
Каримов Б. – филология фанлари доктори, профессор
Рашидов Т. – санъатшунослик фанлари номзоди, доцент
Мухамедова Ф. – санъатшунослик фанлари бўйича фалсафа доктори
Тешабоев Ж. – санъатшунослик фанлари доктори, профессор
Эгамбердиев И. – техника фанлари доктори, профессор
Ташманов Е. – техника фанлари доктори, профессор
Салихова О. – техника фанлари номзоди, доценти
Закиров Х. – қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди, профессор
Гулмуродов Р. – қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор
Жумамуратов А. – қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор
Камолов Б. – география фанлари доктори, профессор
Миракмалов М. – география фанлари номзоди, доцент
Тожиева З. – география фанлари номзоди, доцент
Юсупова М. – архитектура фанлари доктори, профессор
Аскарлов Ш. – архитектура фанлари доктори, профессор
Назарова Д. – архитектура фанлари бўйича фалсафа доктори

“Тадқиқот ва инновациялар” журнали 2022 йил 22 декабрь куни **№ 054912**-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Мазкур журнал **6 та** халқаро маълумотлар базаларида индексланган бўлиб, жорий йил учун **UIF 2023 = 7.1 “импакт-фактор”** кўрсаткичига эга.

Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг 2023 йил 24 июлдаги 01-02/1199-сонли хатига мувофиқ ушбу журналда чоп этилган мақолалар **хорижий мақолалар сифатида тан олинади**.

Саҳифаловчи\Page Maker\Верстка: Абдураҳмон Хасанов

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳар, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2/27-уй. Почта индекси 100152. Веб-сайт: www.imfaktor.uz/com

Телефон номер: +99894-410 11 55, **E-mail:** tahririyat@imfaktor.uz

© “ИМФАКТОР Pages” илмий нашриёти, 2023 йил.

© Муаллифлар жамоаси, 2023 йил.

ТАДҚИҚОТ ВА ИННОВАЦИЯЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ИССЛЕДОВАНИЯ И ИННОВАЦИИ | JOURNAL OF RESEARCH AND INNOVATIONS

Филология фанлари

САФАРОВА Зарнигор

*Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети
талабаси*

Илмий раҳбар:

ЮЛДАШЕВА С.Ф.

ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎҚИТИШ МЕТОДЛАРИ ВА ИНТЕГРАЛ ТАЪЛИМНИНГ ЎРНИ

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада Ўзбекистон Республикасида чет тилларига берилган катта аҳамият ҳамда уларни ўрганиш учун зарур бўлган инновацион технологиялар ёритилган. Ҳозирги кунда юқори малакали ва мослашувчан мутахассисларга эҳтиёж ортиб бормоқда. Турли мамлакатлардаги ҳамкасблар билан мулоқот қилиш учун чет тилларини яхши билиш керак. Шундай қилиб, чет тили ўқитувчилари ўқитишнинг энг самарали усулларини доимий равишда излайдилар. Ушбу мақолада муаллиф бакалавр талабаларига чет (инглиз) тилини ўргатиш жараёнини таҳлил қилади ва касбий соҳада мулоқотни ўргатишнинг энг самарали усулларини аниқлайди. Тадқиқотда муаммога оид адабиётларни танқидий таҳлил қилиш, чет тилини ўқитиш жараёнини мониторинг қилиш, муаллифнинг ўқитиш тажрибасини умумлаштириш кўлланилади. Муаллиф хорижий тилларни ўқитишда замонавий оммавий ахборот воситаларининг муҳим ролини белгилайди ва медиа-таълим муҳитидан фойдаланган ҳолда бакалавр талабаларига инглиз тилини ўргатиш дастурини ишлаб чиқди.

Калит сўзлар: чет тили, бакалавр талабалари, бакалавр дастури, медиа таълим муҳити, профессионал мулоқот.

Аннотация:

В данной статье подчеркивается важность иностранных языков в Республике Узбекистан и инновационных технологий, необходимых для их изучения. В настоящее время растет потребность в высококвалифицированных и гибких специалистах. Они должны обладать хорошим знанием иностранных языков, чтобы иметь возможность общаться с коллегами из разных стран. Таким образом, преподаватели иностранного языка находятся в постоянном поиске наиболее эффективных способов обучения. В данной статье автор анализирует процесс обучения студентов бакалавриата иностранному (английскому) языку и определяет наиболее эффективные способы обучения общению в профессиональной сфере. В исследовании использованы критический анализ литературы по проблеме, мониторинг процесса обучения иностранному языку, обобщение собственного авторского опыта преподавания. Автор определяет важную роль современных средств массовой информации в обучении иностранному языку и разрабатывает программу обучения студентов бакалавриата английскому языку с использованием медиа образовательной среды.

Ключевые слова: иностранный язык, бакалавриат, бакалаврская программа, медиаобразовательная среда, профессиональное общение.

Annotation: This article highlights the importance of foreign languages in the Republic of Uzbekistan and the innovative technologies needed to learn them. Nowadays there is a growing necessity of highly qualified and flexible professionals. They have to possess a good knowledge of foreign languages to be able to communicate with colleagues from different countries. Thus, teachers of foreign language are in constant search for the most effective ways of training. In this paper, the author analyzes the process of teaching foreign (English) language to Bachelor students and identify the most effective ways of teaching communication in professional sphere.

Keywords: foreign language, Bachelor students, Bachelor's program, media educational environment, professional communication.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан сўнг, чет тилларини ўргатишга қизиқиш ошди ва ёшлар учун кўплаб имкониятлар яратиб берилди. Биринчи президентимиз Ислам Каримов айтганларидек, “Ҳозирги пайтда хорижий тилларни ўргатишга юртимизда катта аҳамият берилмоқда. Бу ҳам албатта, бежиз эмас. Бугун жаҳон ҳамжамияти ўзига муносиб ўрин эгаллашга интилаётган мамлакатларимиз учун, чет эллик шерикларимиз билан ҳамжихатликда, ҳамкорликда ўз буюк келажагини қураётган халқимиз учун хорижий тилларни мукамал билишнинг аҳамиятини баҳолашнинг ҳожати йўқдир”. Ушбу фикрларнинг мантиқий давоми сифатида 2012 йил 10 декабрда қабул қилинган “Чет тилларини” ўргатиш тизимини янада такомиллаштириш чора тadbирлари тўғрисида”ги Президент Қарори чет тилларини ўрганиш имкониятларини кенгайтди.

Мустақил Ўзбекистон Республикасининг ҳар бир фуқароси чет тилида асл адабиётни ўқий олиши, матнни тушуниб, ўз касбида фойдалана олиши шарт. Шунингдек, у суҳбатдоши билан берилган мавзуда чет тилида эркин мулоқот қила олиши керак. Зеро, хорижий тилларни ўрганиш бугунги глобаллашув даври талабидир. Мустақиллик шарофати билан мамлакатимизда хорижий тилларни ўқитишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Университетларда минглаб чет тили ўқитувчилари тайёрланди, кадрлар тайёрлаш учун барча шароит яратилган мамлакат ва хорижда инглиз, немис ва француз тилларида мультимедиа дарсликлари, инглиз тилини ўрганиш учун электрон ресурслар тайёрланди. Тил хоналарининг ташкил этилгани бунинг яққол далилидир. Ёш авлодга хорижий тилларда билим беришни такомиллаштириш, ушбу тилларни мукамал биладиган мутахассислар тайёрлаш асосида салмоқли ишлар амалга оширилмоқда.

Инглиз тилини ўрганиш замонавий таълим тизимининг устувор йўналишига айланиб бормоқда. Бу тилда гапирадиганлар учун очик маданий ва ижтимоий эшиклар иқтисодий эшиклар учун очик, чунки инглиз тилидан фойдаланиш ўқиш ва ишлаш учун кўпроқ имкониятлар яратади. Иккинчидан, ҳар бир мамлакат меҳнат бозорининг рақобатбардошлиги шароитида юқори баҳоланади. Фан тараққиёти жадаллашиб бораётган бир даврда узлуксиз таълимни йўлга қўйишда фанлараро интеграция ҳал қилувчи рол ўйнайди. Интеграция атамаси лотинча интеграция сўздан олинган бўлиб, қўшилиш, бирлашиш маъносини билдиради. Маълумотлар интеграцияси маълум бир мақсад учун турли манбалардан мавжуд бўлган материалларни бирлаштириш ва тақдим этишни ўз ичига олади.

Интеграция эса фанлараро алоқага, яъни фанлар, ўқув фанлари, уларнинг бўлимлари ва мавзулари бўйича умумий олинган билимларга асосланади. Бу интеграциялашган инглиз тилини ўқитишда ўз ўрни борлигини биз кузатишимиз мумкин. Ўқитувчининг бола тафаккури ва турли соҳаларда қизиқиш уйғотишдаги роли ҳам бу ёндашувда ўзини оқлайди.

Бундан фанлараро алоқа ҳам сезиларли даражада ошади. Таълим тизимининг турли қисмларида мактабгача ёшдаги болалар, бошланғич синф ўқувчилари (7-11 ёш) ва юқори синф ўқувчилари чет тилини ўрганишмоқда. Бошланғич таълимда ўйин технологияси билан бир қаторда комплекс ёндашув қўлланилиши мумкин. Юқори синф ўқувчилари учун фикрлаш ҳам дунёқарашини кенгайтириш омили ҳисобланади. Интернет каби компьютер тармоқларини бошқариш зарур турли ишлаб чиқариш ва дам олиш тизимларидан ҳам хаттоки унумли фойдаланиш мумкин.

Шундай қилиб, янги ўқитиш стратегияси доирасида ушбу технологияларни педагогик амалиётга жорий этиш зарурати пайдо бўлди. Шу нуқтаи назардан, тил ўргатиш жараёнида технологиядан фойдаланиш юқори самарадорликка олиб келади.

Фанлараро алоқага асосланган муаммонинг ечимини интеграциялаш учун ўқитувчи биринчи навбатда мақсадни аниқ белгилаши, ўрганиладиган материални қайта кўриб чиқиши, уни самарали ўзлаштириш учун мос усулларни танлаши, дарс жараёнининг шакли ва ташкил этилишини белгилаб бериши керак ва у олинадиган натижаларни олдиндан белгилаш талаб этилади. Талабаларни чет тилини ўрганиш қобилиятини оширишда энг муҳим нарса нима? Инглиз тилини ўргатиш бўйича олиб борган изланишларим давомида топган хулосаларим шуни кўрсатдики, кўпчилик талабалар учун нафақат янги дунё, янги турмуш тарзи, янги одамлар ва, албатта, янги имкониятлар, балки уларни руҳий ва психологик жиҳатдан ўзгартирувчи восита ҳамдир. Шундай экан, ўқувчиларингизни инглиз тилини ўрганиш муҳитига қандай жалб қилиш сиздан кўп куч талаб қилади. Талабаларингизни мақсадли тилга сингдириш уларга ундан мустақилроқ фойдаланишга ёрдам беради ва бу ишончни ошириш ва сўз бойлигини оширишга олиб келади. Талабалар мақсадли тилда гапирадиган "ҳақиқий одамлар"ни тинглашни ёқтиришади, шунинг учун ҳамкасбларимизни жалб қилинг. Яъни бунда бизга ҳозирги глобаллашув замонида You Tube ёрдамга келади.

Биринчидан, сиз талабалар ва ходимларни тилдан фойдаланишга ундашдан бошлашингиз мумкин. Агар улар хато қилсалар ҳам, алоқа асосий эканлигини таъкидласалар ҳам, сиз аудиоторияга равон сўзловчини, эҳтимол бошқа ҳамкасбингиз ёки дўстингизни меҳмон сифатида таклиф қилишингиз мумкин. Амалий вазиятларда фойдаланиладиган мақсадли тилни кўрсатадиган ҳар қандай нарса тилнинг коммуникатив восита сифатида қийматини таъкидлайди. Грамматикани ҳисобга оладиган бўлсак, сўнгги пайтларда грамматик таржима усули эски ўқитиш усули сифатида қаралмоқда ва унинг афзалликлари ҳам бор. Грамматика тил кўникмаларини шакллантириш учун асосдир. Грамматикани ўрганиш талабаларга аниқроқ, ишончли ва равон гапириш ва ёзиш имконини беради. Талабалардан грамматика қоидаларини бир-бирларига тушунтиришларини сўрашни аниқладим ва бу усул уларга кўпроқ ишонч берди. Тилни қанчалик кўп ўргансангиз, фойдалансангиз ва машқ қилсангиз, шунчалик аниқ ва равон бўласиз. Такрорлаш ва машқ қилиш кўплаб кўникмалар учун зарурдир ва бу айниқса, тилни ўрганишда тўғри келади.

Инглиз тилини ўрганишнинг энг яхши усулларидан бири ўқиш эканлигини таъкидламоқчиман. Ўқиш – ўрганилган маҳорат, аммо яхши ўқиш бизга қандай ўқишни ўргатганимиздан кўра кўпроқ боғлиқ. Ўқиш ёзишни яхшилади, ёзиш ўқишни яхшилади. Бундан ташқари, ўқиш орқали сиз билганларингизни кенгайтирасиз ва илгари билмаган нарсаларни ўрганасиз. Ҳар бир нарсани ҳисобга олсак, сиз қанчалик кўп ўргансангиз ва ўргатсангиз, тилдан фойдалансангиз ва машқ қилсангиз, талабаларингиз шунчалик аниқ ва равон бўлади. Такрорлаш ва машқ қилиш кўплаб кўникмалар учун зарурдир ва бу, айниқса, тилни ўрганишда тўғри келади.

Олий таълим муассасаларида инглиз тилини ўқитишнинг мақсад ва вазифаларини ҳисобга олган ҳолда, уларни 2 гуруҳга бўлиш мумкин:

1. Чет тили - инглиз тилида мутахассислар тайёрлайдиган университетлар, институтлар, факультетлар.
2. Кадрлар тайёрламайдиган чет тили нофилологик таълим инглиз институтларида мутахассис.

Бу 2 гуруҳда инглиз тилини ўқитиш мақсадлари ҳар хил бўлиб, биринчи гуруҳ олий таълим муассасаларида инглиз тили мутахассислари тайёрланиши ҳисобига инглиз тили ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан чуқур ўргатилади. Иккинчи гуруҳ, филологик бўлмаган таълим муассасаларида инглиз тилидаги мураккаб мақсад мавжуд. Мақсад - талабанинг инглиз тилида умумий таълим олиши ва келажакда ўз мутахассислиги бўйича ишида инглиз тилидан фойдаланишга ўргатиш. Касб-хунардаги қисман мулоқот ўз мутахассислиги бўйича сўзларни ўрганиш орқали матнларни ўқиш ва таржима қилишни ўз ичига олади.

Чет тилларини ўргатиш, олий ўқув юртларида: 1) амалий ёки коммуникатив, 2) умумий таълим, 3) таълим, 4) олинган кўникма ва кўникмалардан бошқа мақсадларда, ривожланиш мақсадларида фойдаланишни ўз ичига олади. Коммуникатив мақсадни амалга оширишда умумий тарбиявий, педагогик ва ривожлантирувчи мақсадлар юзага келади. Келинг, ушбу 4 та мақсадни батафсил кўриб чиқайлик:

1. Коммуникатив (амалий) мақсад: Бу мақсад орқали ўқувчиларда инглиз тилидаги материаллар бўйича кўникмалар ҳосил бўлади. Ўқувчиларнинг лексик, грамматик талаффузи бўйича материалларни нутқда мустақил қўллаш олиши керак. Инглиз тилида гапириш, ўқиш, ёзиш кўникмалари ривожланади.

2. Умумтаълим мақсади: Бу мақсад орқали ўқувчиларнинг тафаккурини янада ривожлантириш, инглиз тилида маълумот олиш ва тарқатиш, инглиз тилини чуқурроқ ўзлаштириш, инглиз тилидан янги билимларга эга бўлиш ҳамда ушбу тил мавжуд мамлакат халқи тарихи ва адабиёти ҳақида маълумот олиш. Ўқувчиларнинг маданияти ҳақида тушунча ва маълумотларга эга бўлиш орқали уларнинг дунёқарашини ўрганади ва кенгайтиради. Талабаларнинг тушунчаси, тафаккурининг ўсиши, дунёқарашининг кенгайиши чет тили ёки инглиз тили ҳисобига бўлади.

3. Тарбиявий мақсад: Бу мақсад чет тили инглиз тили дарсида халқаро, ахлоқий ва эстетик тарбия бериш ҳамда меҳнатга муносабатни тарбиялашдан иборат.

4. Ривожлантирувчи мақсад: Бу мақсад ўрганиш, ўқувчиларни шахсан билишга ўргатиш йўл-йўриқларини белгилайди. Тилни таҳлил қилиш, умумлаштириш, мустақил фикрлаш, тинглаш, нутқ ва ҳаракат қобилиятларини ривожлантиради. Тасаввур қилишга, нутқий вазият яратишга, нутқда мантиқий боғланишга, мустақил фикр юритишга, сўз маъносини тушунишга, луғат, қўлланмалар билан мустақил ишлашга ва факультатив машғулотларга ўргатади, мустақил ривожланади. Юқоридаги тўртта мақсад ҳар доим бири-бирини тўлдирувчи, алоқада бўлган. Ушбу тўртта мақсадга инглиз тилидаги материаллар, нутқий фаолиятлар орқали эришиш, ҳар бир дарсда ўқитилиши ва такрорланиши керак. Ўқишни тугатгандан сўнг, талабалар инглиз тилидаги фикрни оғзаки ва ёзма равишда қабул қилиш, тушуниш ва ифодалаш имкониятига эга бўлишлари керак.

ИҚТИБОСЛАР

1. К.Хусанбаева, Р.Ниёзметова "Methods of teaching literature". Page 28
2. Ўқитувчилардан маслаҳат. Инглиз тилини қандай ўрганиш керак. Лорен Дравс томонидан, катталар NFM VOCES ўқитувчиси.
3. Мақола Ўқитувчилар синфда қандай қилиб замонавий тилларни жонлантириши мумкин Давиниа Ҳардвик, илгари Британия Кенгашининг инглиз тили бўйича ёрдамчиси.
4. Гура, 2007 Гура В.В. (2007). Индивидуал йўналтирилган электрон таълим ресурслари ва муҳитларини педагогик ривожлантиришнинг назарий асослари. Ростов: Жанубий Федерал Университети.

ISSN: 2181-4058
DOI Journal 10.56017/2181-4058

ТАДҚИҚОТ ВА ИННОВАЦИЯЛАР ЖУРНАЛИ

I-ЖИЛД, I-СОН

ЖУРНАЛ ИССЛЕДОВАНИЯ И ИННОВАЦИИ
ТОМ-I, НОМЕР-I

JOURNAL OF RESEARCH AND INNOVATIONS
VOLUME-I, ISSUE-I

«Тадқиқот ва инновациялар» электрон журнали 2022 йил 22 декабрь куни № 054912-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Муассис: «IMFAKTOR Pages» масъулияти чекланган жамияти.

Таҳририят манзили: 100152, Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2-уй.

Телефон номер: +99894-410 11 55

Эл. почта: tahririyat@imfaktor.uz

Веб-сайт: www.imfaktor.uz